

Oslo

Rusken

Rusken
Sammen om en ren by

Elverusken Alnaelva 2024

Innhold

1	Innledning	3
1.2	Vannmiljø i Alnaelva.....	4
2	Gjennomføring av aksjonen.....	5
2.1	Mål og metode	6
2.2.	Resultater	7-8
2.3.	Antall funn kategorisert.....	9
2.4.	Funn sortert på materiale.....	10
2.5.	Bilder fra ryddeaksjonen.....	11-13
3.	Omtale av aksjonen	14
4.	Ryddesaksjon Tokerudbekken.....	15

Innledning

Elverusken startet i Akerselva i 2017, og har siden blitt utvidet til Alnaelva. Ryddeaksjonenes mål er å forhindre marin forurensning ved at avfall i elva havner i Oslofjorden.

Årlig ryddeaksjon

Elverusken blir gjennomført årlig, på våren/ forsommeren i Akerselva, og på begynnelsen av høsten i Alnaelva.

Å samle inn avfall langs Alnaelva er viktig for å unngå at det havner i elva. Der vil det enten synke til bunns, eller drive videre ut i Oslofjorden. Elverusken er dermed en betydningsfull ryddeaksjon for å forhindre marin forurensning, et satsingsområde for Oslo kommune.

Forskjeller mellom Akerselva og Alnaelva

Oslos elver er godt besøkt, noe som også gjør at de er utsatt for forurensning. Det vi finner av forurensning sier en del om adferd langs elva, og vi ser noen forskjeller mellom Akerselva og Alnaelva, blant annet at det er mer avfall knyttet til rus ved Akerselva.

Bakgrunn

Rusken er Oslo kommunes tiltak for en ren, ryddig og trivelig by. Bakgrunnen for initiativet til Elverusken er knyttet opp mot det internasjonale engasjementet mot forurensning av plast i havet som for alvor oppstod i 2017, etter at flere hvaler ble funnet med magesekken full av plast.

Ruskensekretariatet tok initiativ til etableringen av et lokalt tiltak mot forurensning i elv, der målet har vært å samle inn og dokumentere forurensning i Akerselva, som er byens mest urbane elv.

Elverusken ble i 2020 utvidet til Alnaelva, og det er dermed 5. året vi arrangerer Elverusken her.

Ruskengeneral Jenny Krohn briefer de oppmøtte i forkant av aksjonen.

1.2

Vannmiljø i Alnaelva

Alna er den lengste elva i Oslos byggesone, men også dessverre den mest forurensede. Det har vært jobbet mye med å bedre vannkvaliteten, hindre akuttutslipp, og bevare kantvegetasjonen langs elva. Dette har resultert i at Alnaelva de senere årene blitt betydelig renere enn den var tidligere. Spesielt i den nedre delen fra Brynseng til nederst i Svartdalsparken har ørretbestanden tatt seg kraftig opp. Her er det nå en god men sårbar bestand av ørret. Bare 10-15 år tilbake i tid var det så godt som fisketomt i den nedre delen av Alna.

Alna er et leirvassdrag som slynger seg i terrenget med et meanderende løp. Dette innebærer at den stadig svinger seg i et nokså flatt landskap. Langs flere av Alnas delstrekninger har vi verdifulle kartlagte naturtyper, deriblant lokaliteter med A-verdi, som betyr «nasjonalt viktig», og som vi har et ekstra ansvar for å bevare. Her finner vi sumpvegetasjon og forekomster av flere sjeldne arter, spesielt sopp.

Kantvegetasjon langs vassdrag er svært verdifull. Trær- og planterøtter binder jorda og hindrer at elveløpet graver seg innover sidekantene, dvs. at kantvegetasjonen hindrer erosjonsskader. I tillegg gir denne vegetasjonen skjulesteder, skygge og mat til fisk og andre vannlevende organismer. Naturlig bunnsubstrat med en god variasjon mellom store og små steiner gir ulike vannstrømmer, og dermed både hvile- og skjulesteder for fisk, i tillegg til gode gyte- og oppvekstområder.

Det er flott at turgåere passer på disse viktige naturområdene og melder ifra hvis de oppdager akuttutslipp og forsøpling, men det er viktig å minne om at vannet i elva absolutt ikke holder badevanns- eller drikkevannskvalitet.

*Tekst av Heidi Kristensen,
vassdragsforvalter i Miljødivisjonen i
Bymiljøetaten*

Alnaelva er en av landets verste elver når det kommer til plastforurensing.

2

Gjennomføring av aksjonen

Elverusken ble gjennomført med base mellom Vollaveien og Terminalveien på Alna 10. september kl. 11-16.

Ruskengeneral Jenny Wallheden Krohn åpnet aksjonen med å fortelle om viktigheten ved elveryddinger, og på plass på begynnelsen av dagen var ryddere fra Alnaelvas Venner, Oslofjordens Friluftsråd, studentorganisasjonen Feminin og Fornem samt representanter fra Bymiljøetaten og Agaia, kommunens entreprenør i området.

I tillegg stilte Bane Nor, Eiendomsspar og Viking redningstjeneste med ryddere. Bedriftene har næringslokaler i området vi ryddet. Bymiljøetatens entreprenører for området, Agaia, hentet opp tyngre avfall fra elven og kjørte vekk avfallet. Litt utover dagen ankom boligbyggerlaget USBL med

rundt 20 personer som hjalp til med ryddingen.

Base på nytt sted

Vi har flere ganger tidligere hatt base i Grorud park. Denne gangen falt valget på industriområdet på Alna. Vi hadde fått tips om at dette var et område hvor forsøplingen var «spesielt ille». Flere av næringsbyggene ligger svært nære vannkanten, og etter en befarig av området så vi at det ikke var ryddet på veldig lenge.

Langs denne elvestrekningen går det en turvei sørover som er ca. 300 meter lang. Vi ryddet denne strekningen, men beveget oss også noen hundre meter nordover i ulendt terreng langs elvekanten. Totalt var drøyt 40 personer med på elveryddingen denne dagen.

Vanligvis er det Rusken som selv har tatt ansvaret for telling, sortering og analysemetodikk som vi bruker under elveryddingene. I årets elveryddinger er det imidlertid Oslofjordens Friluftsråd som har tatt på seg denne oppgaven. Resultatene fra analysen vil bli presentert på side 8.

Totalt ble det samlet hele 3,02 tonn med avfall denne dagen.

Basen var i enden av gangbroa mellom Vollaveien og Terminalveien på Alna.

2.1 Mål og metode

• Mål

Å samle inn avfall langs Alnaselva er viktig for å unngå at det havner i elva. Der vil det enten synke til bunns, eller drive videre ut i Oslofjorden. Elverusken er dermed en betydningsfull ryddeaksjon for å forhindre marin forurensning, et satsingsområde for Oslo kommune.

Oslos elver er godt besøkt, noe som også gjør at de er utsatt for forurensning. Rusken ønsker å bidra med kunnskap rundt kildene til forurensningen i tillegg til å spre budskapet om at vi må alle ta ansvar for å hindre forurensning. Å skape gode miljøholdninger, og gjøre forurensningsutfordringer kjent er et langsiktig arbeid for Rusken.

• Metode

Opprinnelig har vi basert metodikken på to kategorier:

- 1) Plast
- 2) Øvrig avfall

Disse kategoriene har kun blitt veid.

Gjennom veiing av avfallet har plastavfall utgjort en liten del av aksjonen på grunn av sin lave vekt sammenlignet med øvrig avfall. Det har videre gitt oss lite informasjon om hva slags søppel man faktisk finner under aksjonene, og hvilke av fraksjonene som er de mest problematiske.

Ny metodikk for kartlegging av innsamlet avfall

Det ble et behov for å videreutvikle metoden for registrering av innsamlet avfall for å få mer relevant kunnskap om kilder og årsaker bak forurensningen i elva. Plast-teamet i Bymiljøetaten har tidligere gjort dette for oss, sammen med Hold Norge Rent og Salt. Den nye metodikken går ut på å telle antall gjenstander i ulike avfallskategorier, samt veie totalvekt av avfallet fra både elvebunn og elvelangs. Denne metoden har gitt oss bedre forståelse for hvilke kategorier som er de hyppigste, i tillegg til at vi kan sammenligne data nasjonalt og internasjonalt.

I årets elveaksjoner har Oslofjordens Friluftsråd med hjelp fra selskapet Mepex hatt ansvaret for analysering av avfallet, og kategoriene fra denne analysen skiller seg noe fra de kategoriene Rusken har benyttet tidligere.

Søppelet ble telt og sortert av Oslofjordens Friluftsråd. I år plukket vi over tre tonn. FOTO: Oslofjordens Friluftsråd

2.2 Resultater

Totalt under hele aksjonen ble det plukket 3,02 tonn med avfall. Mye av det tunge avfallet ble hentet opp med kran av vår entreprenør og er ikke med i sorteringen.

Sorteringen og tellemetodikken ble i år gjennomført av Oslo Friluftsråd og deres samarbeidspartner Mepex. Derfor avviker kategoriene noe fra Ruskens elveryddinger fra tidligere år.

Kommentar om funnene

Vanligvis legger vi elveryddingsaksjonene våre til steder som i stor grad benyttes av publikum. Dette var ikke tilfelle under årets Alnaelva-aksjon. I år ryddet vi i et industriområde og en gjennomfartsåre. Langs elva var det vanskelig å komme til, da det stort sett var tett vegetasjon.

Til tross for dette fant vi mye matemballasje. Totalt fant vi 930 gjenstander relatert til mat og drikke. Den eneste kategorien som vi fant mer av var plast, med totalt 1247 gjenstander. Sorterer man kun ut ifra materiale fant vi 2390 ting som var laget av plast.

Gledelig var det at vi ikke fant noen sprøyter eller sprøytespisser, og antallet i kategorien «tobakk og snus» er lavt om man sammenligner med Akerselva og tidligere resultater der. Totalt var antallet i denne kategorien på 150.

Tunge gjenstander i elva

Fra elva ble det løftet ut en gammel oljelense som bar preg av å ha ligget lenge. Vi fant også flere tunge metallplater som måtte hentes ut med kran. Området virket ikke å ha blitt ryddet på mange år.

Blant de mer obskure funnene var et «hytte til salgs»-skilt vi fant under broen der vi hadde base.

Gammel melkekartong som har ligget så lenge i naturen at det nesten kun er plast igjen.

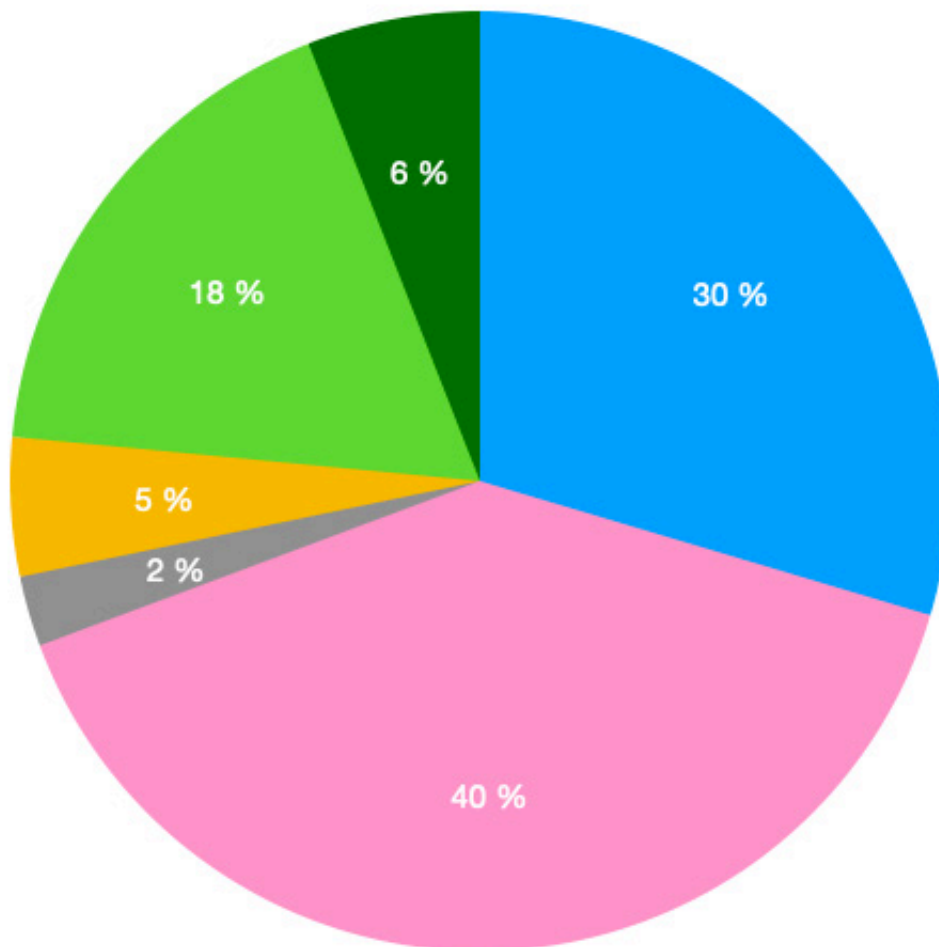

Kategorier	Funn (sortert)
Mat og drikke	
Drikkebokser (aluminium)	58
Drikkeflasker (glass og plast)	45
Korker og lokk	42
Takeaway-emballasje og spiseredskaper	234
Sugerør	6
Holdere til sekspakning	6
Annen mat- og drikkeemballasje	539
Plast / Poser	
Handleposer	57
Plastfolie	667
Strips	30
Diverse plastprodukter	493
Sanitæravfall	
Bomullspinner (q-tips)	0
Våtservietter	46
Bind og tamponger	30
Emballasje til sanitærprodukter	0
Tobakk	
Røyk og snus	105
Røypakker og annen tobakksemballasje	45
Rusrelatert	
Sprøyter og sprøytespisser	0
Fritid	
Leker og sportsutstyr	15
Sko, klær og andre tekstiler	43
Presenninger/Plastduker	38
Dekk og bildeler	0
Pakkeband	91
Annet	
Elektronikk	11
Glassbiter	46
Metallprodukter	217
Isopor	154
Papp og papir	36
Diverse produkter i annet materiale	30
Farlig avfall	13
Tau og byggemateriale	27
Annet	17

2.3 Antall funn kategorisert

● Mat og drikke ● Poser / Plast ● Sanitæravfall ● Tobakk ● Rusrelatert ● Annet ● Fritid

Mat og drikke	930
Poser / Plast	1247
Sanitæravfall	76
Tobakk	150
Rusrelatert	0
Annet	551
Fritid	187

2.3 Funn sortert på materiale

Materiale		Vekt (kg)	Materiale		Antall
1	Plast	47,5	1	Plast	2390
2	Metall	21,9	2	Metall	376
3	Papir	7,5	3	Annet	144
4	Annet	7,2	4	Papir	95
5	Glass	4,4	5	Glass	47
6	Gummi	3,7	6	Tekstil	43
7	Tekstil	1,9	7	Gummi	19
8	Keramikk	0,4	8	Keramikk	10
9	Farlig avfall	0,1	9	Farlig avfall	4
10	Tre	0,0	10	Tre	1
Sum ti på topp		90,6	Sum ti på topp		3129
Sum total vekt		91,5	Sum totalt antall		3 141

Vadebukser gjorde det mulig for vår kollega å finne og plukke avfall direkte fra elva.

Noen hadde kastet fra seg en DVD-rom fra 2007. Denne hadde antageligvis ligget lenge i naturen.

Det ble funnet
en del dyrebein,
antageligvis fra
kylling, pakket inn i
aluminiumsfolie.

Fra elven ble
det hentet opp
mye tungt avfall,
blant annet flere
metallplater
og en oljelense.
Entreprenør Agaia
stilte med utstyr til
dette.

Utover dagen fikk vi
også hjelp fra USBL,
som stilte med
mange ryddere.

Det er krevende
å ta seg frem
langs elva, da det
stort sett er tett
vegetasjon.

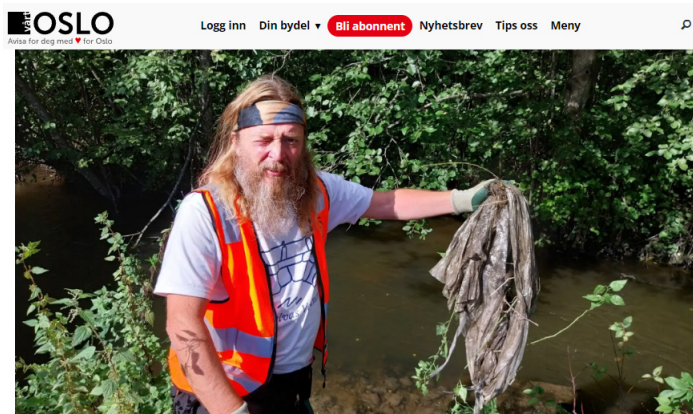
Det er mye plast
både i og ved
Alnaelva.

3 Omtale av aksjonen

Ryddeaksjonen fikk medieomtale i Groruddalen avis og Vårt Oslo. I tillegg var NRK Radio på plass for å dekke aksjonen direkte på Storoslo-sendingen.

Groruddalen har stått langt nede på politikernes prioritetsliste. Det mener Helge Braathen er en av årsakene til at forsøplingen har hopet seg opp langs Alnaelva. Tirsdag ble det fjernet godt over tre tonn med søppel fra Vollaveien 20. Foto: Anders Hallund

Store mengder plast nedgravd i vegetasjonen ved Vollaveien 20 på Alnabru: – Dette er trist. Området ved Alnaelva er behandlet som et ingenmannsland

Stor opprydding i Alnaelva:

– Man blir både trist og provosert

Dyrebein, hytte til salgs-skilt, kjetting og en masse plast. Det så ikke ut i Alnaelva og naturen rundt, men nå er det blitt litt bedre.

SINDRE VEUM APNESETH

Tirsdag var det opprydding i Alnaelva og naturen langs vannet i industriområdet i Vollaveien. Forrige uke omtalte avisa at elva er Norges tredje mest plastforurensede elv, og både Slavash Mo-bushen (R) i bystyret og Ola Elvestuen (V) på Stortinget uttalte da at situasjonen var kritisk og at kommunen og stat måtte komme sammen om å rydde opp i elva. Den nedslående nyheten nådde også **Rusken**, som sammen med Alnaelvas venner, Bane NOR og industriene i området gikk sammen om en **ruskenaksjon**. Funnene er ikke overraskende, men gir et godt bilde på situasjonen.

Innpakket dyrebein
– Det er veldig viktig, for dette området vi er i nå er litt forurensa. Det er litt vanskelig å komme til her, og det er litt vanskelig å avklare hvem det er som har ansvaret for de ulike delene av området fordi det er så mange industrier som holder til her, sier **ruskenaksjonen** Jenny Wallheden Krohn.

Dagen startet klokka 09 og på gikk langt utover ettermiddagen, men arbeidet med å planlegge og organisere alle involverte begynte dagen i forveien.
– Det jeg har sett nå, men jeg har gått her i noen timer, er at det er veldig mye gammel plast som ser ut til å ha ligget her lenge. Og så er det mye metallavfall som også har ligget lenge. Jeg fant også et hytte til salgs-skilt og en DVD-rom fra 2007.

Men nå nettopp fant jeg faktisk et dyrebein pakket inn i aluminium. Det er så mye slike ting og tang, men plast er i en egen klasse, sier Thomas Horni, kommunikasjonsrådgiver i **Rusken**.

– Hvor vanskelig kan det være?
– Hven tror du har dampet alt søppelet?

– Jeg tror dette oppfattes som et ingenmannsland og at folk tenker at de ikke blir sett om de kaster søppelet sitt her. Og så tror jeg det er en gruppe med folk som spiser mye i bilen sin og kaster det ut i vinduet, sier Wallheden Krohn.

Hun sier at Oslo har så gode ordninger på avfallshåndtering at det ikke finnes noen grunn til å forsøple.

– Det er trist å finne så mye som ser ut til å ha ligget her i nesten 40 år. For oss er det viktig å sette

TRIST SYN: **Ruskenaksjonen** Jenny Wallheden Krohn og prosjektleider Caroline Magnus berer en stor mengde plast ut av elva.

fokus på dette, involvere og skape engasjement. Og så er det som vi alltid sier: hvor vanskelig kan det være? Vi har så fine ordninger i Oslo, så ja, hvor vanskelig kan det være?

– Blir provosert
– Man blir provosert, for som jeg sa, det finnes gode ordninger her i Oslo. Det er her til å tenke på andre enn seg selv, sier **ruskenaksjonen**.

Hun får støtte av Horni.
– Ja det er klart, det. Når man ser mengden man finner på så kort tid blir man både trist og provosert. Det er viktig at vi får dette opp og får sortert det.

Det som til slutt skjer når avfall havner i Alnaelva er at det renner ut i Oslofjorden.
– Vi har som mål at fjorden skal kunne brukes til bading, forklarer Wallheden Krohn.

– Jeg tror folk ikke tenker over konsekvensene det har. At det blir de koster betyrlig inngenting, men i det store bildet har det stor betydning, avslutter Horni.

LITT AV HVERT: Litt av det som er funnet fra elva og naturen rundt vannet.

HØSTMARKED

i Brobekk skolehage

lørdag 14. september kl. 12-16

På markedet blir det salg av ureiste grønnsaker, honning, urter, epler og høstens ferskpressede eplemost, samt flere andre produkter fra hagen! Mat og drikke blir det også.

Vel møtt i Brobekk skolehage - Økernveien 230

NRK Stor-Oslo ettermiddag

10.09.2024 • 2 t 50 min

Programinformasjon

Tidspunkter

God tirsdag! Alnaelva er full av plast. Espen er med å rydde den for søppel. Grøt er trendy - men trenger vi en ny grøtrestaurant? Folk stresser så mye i Oslo, mener artisten Bilal, som til daglig bor i Finnmark. Har du noe du må rekke i dag? Andreas og Else Karine holder deg med selskap denne ettermiddagen.

4 Ryddeaksjon Tokerudbekken

I år hadde vi et ønske om å få til en ekstra ryddeaksjon i Groruddalen, og valget falt på Tokerudbekken. 16. oktober arrangerte vi en ryddeaksjon i bekken som ligger mellom Vestli og Bånkall.

Tokerudbekken kommer fra Morttjern i Nittedal. Bekken er ca. seks kilometer lang, og er delvis lagt i rør. Langs turstien fra Ragnhild Schibbys vei og sørover ved siden av golfbanen tilhørende Groruddalen golfklubb er bekken åpen, og det var dette strekket vi ryddet denne dagen. Bekken munner ut i Alnaelva.

Vi hadde base på grillplassen ved enden av Bånkallstubben og med oss denne dagen var kolleger fra Bymiljøetaten, representanter fra Alnaelvas venner, samt entreprenør Agaia. Vi var 19 personer som var med på denne ryddingen.

Noen av erfaringene denne dagen var at det var vesentlig mer søppel å finne på østsiden av bekken enn på vestsiden. På østsiden fant vi flere villfyllinger med avfall som virket å være dumpet for lenge siden. Det var også mye plast på denne siden. I tillegg så det ut til at dumping av hageavfall var relativt vanlig her. Underveis i aksjonen kom det en person med hageavfall i armene mot våre ryddere, men snudde fort da vedkommende forstod at det var en ryddeaksjon her.

Totalt ble det plukket 840 kilo med søppel denne dagen.

Foto: Thomas Horni

**Foto: Jan Khür / Studio
AbraKadabra**

www.rusken.no
[instagram.com/rusken_oslo](https://www.instagram.com/rusken_oslo)

Oslo

Rusken

